

STRESZCZENIE

Rosnące zainteresowanie konsumentów pszenicą orkisz sprawia, że praktyka rolnicza poszukuje odmian, których uprawa pozwoli na osiągnięcie wysokich plonów, przy zachowaniu odpowiedniej wartości parametrów technologicznych ziarna.

Wobec prognozowanego dla obszaru Wielkopolski pogłębienia się deficytu wody poszukuje się odmian dostosowanych do warunków posusznych. Równie poważne zagrożenie dla upraw pszenicy w Polsce stanowi nasilenie występowania chorób, w tym sprawcy septoriozy paskowanej liści pszenicy (*Septoria tritici*). Uprawa odmian mniej podatnych na tego patogena zapewni skuteczne, ekonomiczne i przyjazne dla środowiska ograniczanie tej choroby.

Celem podjętych badań było porównanie przydatności do uprawy w warunkach Środkowej Wielkopolski kilkunastu odmian ozimych pszenicy orkisz, które odnoszono do pszenicy zwyczajnej. Ponadto zamierzano wskazać odmiany o wyższej odporności na stres suszy, a także charakteryzujące się podwyższoną odpornością na *Septoria tritici*.

Doświadczenia polowe prowadzono przez 4 okresy wegetacji, w latach 2013-2017, w Katedrze Agronomii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, na polach Zakładu Doświadczalno-Dydaktycznego Uprawy Roli i Roślin Gorzyń. Dodatkowo, w latach 2013-2015 w Katedrze Agronomii Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu przeprowadzono dwie serie doświadczeń wazonowych nad oceną odporności wybranych odmian na stres suszy oraz na infekcję *Septoria tritici*.

Na podstawie doświadczeń polowych, spośród kilkunastu odmian pszenicy orkisz wyselekcjonowano odmianę 'Badengold', jako najbardziej przydatną do uprawy w warunkach Środkowej Wielkopolski. Odmiana ta charakteryzowała się najwyższymi plonami ziarna ($36,1 \text{ dt} \cdot \text{ha}^{-1}$) i kłosek ($51,7 \text{ dt} \cdot \text{ha}^{-1}$) oraz należała do grupy o najwyższym udziale ziarna w plonie kłosek (69,5%), a także posiadała wysoką wartość MTZ (47,4 g) i liczby ziaren w kłosie (45,2 szt.). Natomiast odmiany 'Schwabekorn' oraz 'Oberkulmer Rotkorn' charakteryzowały się najlepszymi parametrami wartości technologicznej ziarna, przewyższały one pozostałe odmiany zawartością białka i należały do grup o najwyższej zawartości glutenu w ziarnie, najwyższym wskaźniku sedymentacji Zeleny'ego oraz najlepszej wartości wypiekowej (RMT). Odmiana 'Franckenkorn' charakteryzowała się wyższą niż średnia wartością plonu przy jednocześnie ponadprzeciętnej zawartości białka w ziarnie.

Doświadczenia wazonowe, oparte na analizie parametrów fizjologicznych i przebiegu fotosyntezy, pozwoliły wyselekcjonować odmiany 'Franckenkorn' i 'Badengold' jako bardziej od innych przystosowane do uprawy w warunkach posusznych oraz odmiany 'Franckenkorn' i 'Schwabekorn' jako najmniej podatne na porażenie *Septoria tritici*.

10.01.20 Łada Kowalska